

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Brevis Synopsis Vitæ, Ac Virtutum P. Antonii Iulii Brignole E Societate Iesv

Visconti, Giovanni Maria

Antverpiæ, 1671

Cap. VIII. Humilitas P. Antonii Iulii ordinariè exercita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43372

C A P V T V I I I .

*Humilitas P. Antonii Iulii communiter
ab eo usitata.*

ET ecce sicut virtus præstantior est, cui manum adiutricem porrexit Dei gratia, ita charitas libenter Humilitatem habet sibi comitem & conjunctam. Nec immerito, quoniam videbatur permoveri ad similitudinem parvitas, & vilitatis propriæ, quam ipse sibi animo non fictè impresserat; vere factus ex se ipso parvulus Evangelicus, de quo dixit cuidam bono Sacerdoti sæculari, cui erat perquam fidenter familiaris, cum ostenderet se mirari Patrem sibi signa honoris deferre, dareque manum dextram omni conditioni hominum, quantumvis vilium, quin imo pueris egestate pressis. E vestigio enim respondit: *Nisi efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum cælorum.* Quodque ipse multum contrahi deberet, si id vellet intrare. Ita ipse apposite. Et vero humilitas fuit
vir-

virtus ipsi tam propria, ut palmam obtineret super omnes ejus alias operationes, easque transcenderet; licet in illis quæ aliam virtutem concernerent, niteretur continuo ad distinctionem radium humilitatis intermiscere. Illâ universa sua opera & affectus, & habitus, corpus suum, & vultum imbuerat; in quibus omnibus spirabat semper modestissimum sui contemptum, & humillimum sensum; cum esset vir tantis & tam eximiis talentis ornatus, fortunæ, naturæ, & gratiæ, & prorsus admirabilis virtutis, spectatæ simul, & amatæ. Et revera erat ipse venustissimum lumen omnium, qui dotium numero cum illo in comparationem venire potuissent.

In sæculo cæperat, ut dictum, exercere se in ista virtute, sed mundo egrediens dedit singularia indicia, quod secum eam portasset omnino radicatum, quam huc usque in alieno solo aluisset; sed volebat transplantare in terram bonam, & optimam, ubi fructum centesimum proferret. Atque ita paulo antequam se Religioni traderet, cum ad-

huc

huc esset Sacerdos sæcularis, & vacaret exercitiis spiritualibus in Novitiatu Genuensi; præter multas humiliaciones quas faciebat; uno mane induit vestem ex tela subrufa, quam subinde assumunt Novitii ex mortificatione, & Fratres Coadjutores in servilibus functionibus operum gravioris laboris; & cum illa posuit se pronum in terram in ingressu portæ, qua triclinium subitur, ad similitudinem cadaveris; unde factum, quod omnes accedentes ad mensam, per illum transirent, tamquam rem nihili, & dignam pedibus calcantium proteri. Cum omnes intrassent, & composuissent se ad accumbendum; erexit se in pedes ipse, & ingressus abiecit se in genua in medio cænaculi; dixit suam culpam, non minori sensu aliorum, quam suo, de suis multis & grandibus erratis in genere; & in particulari de libris à se compositis scatentibus vanitate noxia, & contraria modestiæ Christianæ; deque scandalo per ipsos orbi dato: & pro poenitentia comedit in medio refectorii ad parvam mensam, præparatam ad
assi-

affidendum nostris Fratribus in pœnam,
vel ex devotione; & instructam frustis
panis obsoleti, ut inter nos moris Non
permisit mutari quidquam, nec ut pa-
nis recens, & integer apponeretur, sed
illis pastus est fragmentis, & solis edu-
liis communibus se refecit. Cui scenæ
humilitatis licet voluerit interesse om-
nes nostros Religiosos Novitiatus, &
insuper suum generum D. Alexandrum
Iustiniani; potuit tamen censeri actio
privata intuitu ejus, quam in detesta-
tionem illorum leviculorum & minis
petulantium, ac effrenatorum ingenii
partuum publice fecerat; de qua jam
ante meminimus; & non destitit ali-
quanto post tempore deinde tacere,
concionando coram frequentissimo
auditorio, & retractando suam illam
libertatem sæcularem; deprecando ve-
niam de malo & pernicioso exemplo à
se dato, & damno spirituali lectoribus
illato; obtestando omnes, ut quotquot
ex illis opusculis quidquam penes se
haberent, ea vel lacerarent, vel con-
cremarent; ad quod obligabat quan-
tum poterat cunctos in conscientia;

num.

numquam denique finem faciendo dolendi & damnandi, & accusandi seipsum eo ex capite, usque eò, ut in prima quadragesima, quam Religiosus dixit Genuæ, non veritus fuerit pronuntiare, quod fatius comparere debuisset in theatro, quid nomen gerit Sancti Dominici, ad ejurandam suam nequitiam & perversitatem, quam stare in pulpito Ecclesiastico ad prædicandam Sanctitatem.

Porro ut revertamur ad ejus Novitiatum, in illo, utpote palestra & schola humilitatis, progressus est assiduè se perficiendo continuis exercitiis humiliationis; in quibus tantum profecit, ut teste suo Magistro Instructore omnium esset tyronum humillimus. Non ostendit umquam difficultatem in aliquo genere functionum servilium, & sordidarum; in verrendo, lavando, serviendo in culina, in mortificationibus publicis: etenim non contentus ire aliquoties mendicatum per civitatem, sicut alii, iis in vicis quò ordinariè mittuntur: importune institit ut liceret sibi ire cum mantica in humeris

petendæ stipis gratia ad publicam porticum Albari, locum in quem magna pars Nobilitatis Genuensis convenire solet ad conversationem; sicut etiam ad genio indulgendum post prandium sumptum, concedit in villas circumjacentes, quarum deliciis pro more habet, per æstatem, interpolare, & lenire civilium negotiorum molestias & labores. Eò etiam non erubuit pergere, & invenit ibi non paucos è suis propinquis & amicis, forte cum majori illorum mortificatione quam sua. Non quæsit unquam intuitu suæ ætatis eximi à rebus certis, quæ Novitiis juvenibus communes sunt. Ibat cum illis in processione ad civitatem, & quando habebatur concio in nostra Ecclesia, & illi sedebant demissè in gradibus Altaris majoris; jungebat se in eorum serie, & sedebat infimus, homo id ætatis, & sæpe sæpius visus in civili gubernatione spectabilis, & è sacro suggestu avidissime auditus. Insignis æmulator S. P. Ignatii, cujus Sanctitatem cepit Deus manifestare Barcinone, quando in concione inter pueros sedebat

bat in infimo gradu Altaris. Si in P. Antonio Iulio non apparuerint radii visibiles caput coronantes: nihilominus sedens inter illos juvenes Novitios Novitius, tam maturus, spirabat ex humillimo vultu aspectum tam devotum, & bene observatum, ac in admirationem rapientem unumquemque, qui eum noverat; ut omnium oculi essent in eum coniecti, tamquam in obiectum miraculi singularis. Iam dubium oritur, & quæri potest utrum humilitas major sit quæ publico exposita est an exercita in occulto? Utcumque hoc se habeat: certum est humilitatem, qua P. Antonius Iulius pollebat, in utramque partem se probasse. Videns Magister ejus tam expeditum ad omnia officia humilitatis, statuit eum tentare repulsâ, & humiliare, vituperando & reprobando ejus humiliationes. Præcepit quidem ut ferviret coquo, consuetum Novitiis humilitatis experimentum: sed unâ coquo dat in mandatis, ut de illo tam provecto tyrone, periculum faciat humilitatis non usitatum. Vadit ergo Pater ad mini-

sterium sibi impositum, & offert se Fratri ad obsequium: Hic ille ad primum conspectum finxit se mirari, & recusavit illum admittere; dicens, se stupere nec capere posse, quod Superiores, à quibus expectaverat juvenem habilem, fortem & expeditum ad juvandum, mittant sibi senem inutilem, qui nesciat quid faciat, nec sibi in re quapiam usui esse possit. Nequaquam se turbavit Pater ad casum hunc inopinatum, tantummodo studuit eum placare inquitens: operam se daturum, ut idoneum se præstet, ad omne id, quod volet imperare. Verumtamen alter tanto magis præ se tulit ægro se animo ferre, mitti ad se senem morosum & molestum, magis factum ad labores suos impediendos, & intricandos, quam sublevandos. Scena erat bene apparatus, & actores exquisite partes suas agebant. Unus in petendo ut admitteretur ad probationem, alter in reiicendo, & in exhibendo tantum non Herculem furentem, aut implacabilem Iovem. Durum Patri merito videbatur, non tam quod inutilis haberetur ab eo,

eo, qui se Confessario utebatur; at quod minimum non experiretur, quid & quantum subsidii & opis adferre posset? Dirempta tandem lis, tantum dixit, tantum sollicitavit, tot precibus supplicavit, ut Frater ostenderit se cedere, qua supplicationibus, qua necessitati obediendi: & imposuit illi nescio quam rem futilem faciendam; ad quam Pater impigrè se tanto nisu applicavit, quanto umquam in functione Magistratus se commenda verat, ut aptiorem se modo probaret ad servendum, quam tum ad imperandum. Desideravit deinde scire Pater ille Magister Novitiorum, quem motum fecisset in animo P. Antonii Iulii inexpectata illa acceptio; &prehendit non alium fuisse in eo sensum molestiæ, nisi quod verè sibi persuaserit multum sibi deesse, quo par esset ad opitulandum Coquo. Atqui desiderio ardens proficiendi rogavit obnixe, ut in ista probatione sibi liceret aliquanto adhuc tempore perseverare. In quo cum exauditus esset, itabat quotidie ad culinam; eam ingressus illico prosternebat

se in genua ante imaginem Beatæ Virginis Deiparæ, ac recitabat Salutationem Angelicam, offerens illi suum illud opus quod ibi auspicaturus erat, & petens gratiam perfecte id implendi. Ac dein surgens quærebat à Coquo in quo operam suam collocari vellet? Qui secundum instructionem datam à Superiore, jubebat laboriosum quid aggredi, cui è vestigio se impendebat; vix orso præcipiebat ut desisteret; & Pater ipso facto desistebat: mandabat ut aliquid nullius momenti sibi sumeret perficiendum, & Pater se totum illi applicabat. Dictum illi fuit, ut festucam jacentem in medio culinæ tolleret; confestim se demisit in genua, ut eam elevaret. Aliquando asperè & ruditer in suo opere reprehendebat, ut strenue mortificaret, exprobrans illi quod esset homo nihili; & quod eum ejecturus esset è culina tanquam fungum: & Pater pro ut frater ille narravit, cum rubore in facie, & capite demisso, sine ulla commotione, aut signo perturbationis, sicut homo *non audiens & non habens in ore suo redargutio-*

tionem, prosequeretur cum omni ac-
curatione imperata: & quando frater
absolverat sua impropria, ante illum
poplites flectebat, ut sibi condonari
flagitaret, semper retinens vultum tam
compositum, & serenum, ut proderet
humillimam devotionem, qua in tali-
bus circumstantiis operi incumberebat.
Oportebat eum bene profecisse, quan-
do nolebat aestimari actiones virtutum,
nedum in splendore dignitatum, & in
frequentia theatrorum, in quibus fue-
rat spectabilis; sed etiam abditus in an-
gulo neglecto, expositus oculis solius
Dei, contentus esse spectaculum illis,
placere divinæ suæ Majestati, qui pre-
tium virtutis tam præclaræ cerneret,
& ponderaret, in eo qui fuerat non ita
pridem pro Senatore honoratus, & in
aulis Monarcharum pro prudentissimo
Oratore in veneratione habitus: hunc
inquam eo devenisse ut revereretur
correptiones unius Coci, crederet se in-
eptum ad ei serviendum, vim sibi infer-
ret ad se habilitandum, quo vel medio-
crem successum in eo ministerio tam
abiecto assequeretur: numquid profe-

Et o humilitas fuit stupenda? non solum id facere intra se, & recipere ab aliis omne genus humiliationis; sed insuper eo attigisse, ut haberet de se opinionem & iudicium vilitatis, & despicientiæ, adeoque reputaret se non solum pro peccatore, & damnaret ob vitam, quam agebat se in sæculo perverfam duxisse, reprehenderetque multum præterea defectus, in quos inadvertenter incurrebat in Religione, quamvis levissimos: sed quod magis ponderandum est propter raritatem, sibi certo persuaderet, se esse parvi iudicii hominem, æque inter concionandum (ut postea meminero referre) quam in omni alia operatione, in quibus profitebatur sibi deesse prudentiam & moderationem? Hanc temeritatem declarabat multoties modo dicendi plane familiari, sine affectatione, & simili dicenti verum; etiam dum Sacerdotem sæcularem ageret. Quibus si addidero actiones ab eo editas illo tempore contemptus sui & mundi; sapientiæ humanæ videbuntur exorbitantiæ & stultiæ; illis tamen asequutus est, quod

cu-

cupiebat, quia ad eum altissimæ sapientię Christianę gradum pertigit, quem Regulę Societatis præscribunt: videlicet ut velit haberi pro homine iudicii indigo, & æstimari fatuus à nonnullis, qui intime non penetrant ejus medullam, in verbis & actionibus sistentes. Certe uni è Societate evenit, qui cum alterius Ordinis Religioso erat in itinere, ut inter confabulandum mentio incideret de P. Antonio Iulio. Hic de eo loquebatur tam abjecte, ut ostenderet se eum arbitrari hominem exigui cerebri, & adderet erroneo conceptu falsiorem probationem, asserens: Patrem olim petuisse admitti in suum Ordinem, sed quod sui Patres judicantes eum volatilis & instabilis mentis, remisissent candidatum ad illos, qui eum procarentur. Haud tamen dubium quin mundo patefecerit, neminem esse profundioris sapientię, quam illi qui dicunt *nos stulti propter Christum*. Ex hac impressione quam alte imbiberat se esse vitiosum, & indigere alterius directione, consilio, & correctione, oriebatur in eo

sincerissimum desiderium & cupiditas, ut à quolibet admoneretur, & instrueretur. Quam hoc manifestum sit, conficere facile est ex eo, quod cum in Collegio Mediolanensi, syllabum suorum defectuum, quos notaverat, tradidisset, ut de iis publice in Refectorio corriperetur, pro introductione præfixerit hæc verba: *Cum non sint defectus infra scripti, nisi minima & levissima pars meorum errorum, propterea quod cæcitas amoris proprii, qua laboro, passa non est me plura cognoscere, obtestor per viscera misericordie Domini Dei nostri, quemlibet ex Patribus, & quemlibet ex Fratribus, ut vel publice vel privatim mihi (prout satius judicaverint) indicent omnes alios meos defectus, quos habeo; aut cognitos per se, aut intellectos ab aliis; etenim non sumam hoc in malam partem, sed summi beneficii loco habebo. Conscientiam uniuscujusque compello, quæ possum, ad hoc officium mihi præstandum; ut inde pateat sincerus ardor mee voluntatis. Neque dumtaxat in ista publica protestatione ab omnibus, sed à quocumque poterat, accipiebar grato animo charitatem*

earum admonitionum, & pro viribus urgebat, ut sibi impenderentur. Patri cuidam sibi amico scripsit in hæc verba. *Suæ charitati det impetum, ut mihi suggerat, quando ad me scribit, aliquod lumen salutare in ordine ad meam emendationem, & profectum in Spiritu: quia quantumvis in libris multa inveniam, non crederes quanto majorem efficaciam habeant in me, tractus manus, quos exarat amicus verus, vivus, & domesticus.* Quia tamen sunt aliqui qui petunt errorum suorum commonefieri, & dicunt hoc sibi placiturum: at quando monentur, sentiunt & perturbantur. Indicio manifesto quod ista petitio sit velamentum tacitum vane spei, quod inde magis sint laudandi, quam arguendi: aut oriatur ex quodam desiderio corrigendi suas lases languidè, & ad speciem tantum. Nemo opinetur hac fuligine aspersum fuisse P. Antonium Iulium, ejus postulationes fuerunt sinceræ, deliberatæ, & fundatæ in credulitate, habere se defectus multos occultos. Quod videre erat dum reprehendebatur, de culpis quibusdam etiam inad-
ver-

vertenter commissis ; ex gaudio quo perfundebatur , & professione singularis erga monentem obligationis. Cum scriptum illi esset ab amico nescio quo, respondit, ut sequitur ; *O quam mihi cara fuit Epistola R. V. Visa fuit stillare nectar & ambrosiam ut poetice loquar : quia inde conficio, quam cordato affectu erga me utatur : siquidem quod nomine libertatis, sed revera sincerissima Amicitie fiducia moneat, quam gratum mihi fuerit, difficile est exprimere. Attulit mihi sane lumen tam efficax, tam clarum, tam suave, ut multe perturbationes, quarum agitatione imperfectum meum & pusillum, licet nullius ponderis essent, ita in animo meo fuit quassatum, & in diversa distractum, ut ad tranquillitatem redire nequiverit. Loquar candidè : verba tua mihi sapuerunt, & fuerunt signum liquidissima charitatis. Magis liquide hoc admonitionis sibi faciendæ desiderium exposuit ex occasione, quod discedenti Mediolano, non nemo eum certiozem fecerat, observari in illo, nescio quem vel gestum vel actum in sacro dicendo minus decorum, ortum fortasse ex devotio-*
ne

ne plus animosa, quam bene ordinata: verum cum esset hoc dictum in genere, & quasi per transfennam, Pater quidam quicum illi magna intercedebat consuetudo, censuit disertius hoc illi explanandum, maxime quando illi celebrandum esset foris extra Ecclesiam nostram, quo, ad concionandum, erat illi eundem. Per epistolam ergo illum monere non est veritus; cui P. Antonius Iulius rescripsit. *Etsi Epistola R. V. sit responsoria ad meas, nihilominus quia continet gemmam pro me tam pretiosam, adactum me video ut cordatissimas gratias agam. P. Rector insinuavit mihi quid simile, sed obscure, & per modum figurate loquutionis; habuerit sine dubio debitam opinionem exiguae meae virtutis, & fortasse timuit, ne sensum incuteret; ideoque servavit mihi patinis, ut vulgo dicitur cooptis. Sed R. V. Pater mi amantissime noverat non esse ita; adeoque si ad quoslibet defectus quos in me animadverterit, me corripuerit; profitebor me obstrictissimum, nec ullum amicum habere in mundo fideliorum R. V. quacumque demum via, sibi innotuerit quidpiam, quod iudicet posse conducere*

ducere

ducere ad utilitatem spiritualem misella animæ meæ, utcumque acerbum accidere possit sensualitati meæ, quaeso te, ne me celaveris. Tantopere desiderium cognoscendi suas imperfectiones, eum stimulabat.

Cæterum quando vel alterius reprehensione, vel propria reflexione, recordabatur, aut etiam sibi videbatur se deliquisse, nunquam fuit auditus nævos suos velare, aut prætexere excusationes in peccatis, quod tamen omnibus naturale est: sed contra illud vitium erat optime præmunitus, valido proposito notato inter primæ notæ, quæ cordi sumpserat; hisce verbis. *Numquam me excusare, & illud notare, & ex amore IESU mei observare.* Unde monstrabat summam tristitiam de quolibet defectu, in quem lapsus fuisset, & profunde se ad illum humiliabat. Accidit dum exerceretur in Novitiatu, discurrisse illum paulo vehementius in communi cum aliis colloquio, quod recreationis vocant; post paucas horas P. Rector casu illi occurrens, ei dixit: P. Antoni Iuli, habes sonoram vocem.

Su-

Subodoratus est statim quo illud monitum spectaret, & provolutus in genua dixit: Pater, sum, fateor, inconcinus & absurdus. Responsum profecto egregiæ humilitatis & per se, & ob personæ conditionem, & ob casum inopinatum. Videbitur nihilominus fortasse res parvi momenti, eo quod inter Religiosos hoc sit familiare, præsertim in Novitiatu. Igitur majoris erunt ponderis, alia indicia humilitatis, in quibus semper magis ac magis proficiebat. Fuit quando diceret, se non potuisse frui recreatione in Villa, ob poenitudinem verbi, quod imprudenter sibi exciderat; & arbitrabatur ejusmodi, ut posset alteri umbram displicentiæ adferre. Cum per inadvertentiam aliquantum adussisset linteum quodpiam in Collegio Mediolanensi: detulit ad Fratrem qui lineæ supellectilis curam habebat, & ante illum prostratus in genua, culpam suam agnovit, & postulavit ut se fustigaret, dicebat enim se verbera mereri.

Romæ absolutis Quadragesimæ concionibus abiicit se ad pedes Fratris, qui
fue-

fuerat eum comitatus; precatus est veniam malæ suæ ædificationis, quam aiebat multitudine defectuum se illi dedisse; nec voluit se erigere, antequam Frater diceret se illi ignoscere. Genuæ cum ex domo Professa festo B. Aloyfii Gonzagæ ivisset ad Collegium, fuit usque ad occasum solis detentus ab illis Patribus, qui ejus religiosa conversatione rapiebantur. Dumque illi eum deducerent abeuntem usque ad portam Collegii, invenit ibi Coadjutorem sibi socium, qui vel ex tædio, quod tam diu eum præstolari debuisset, vel ob festinum opus, quod domi faciendum habebat sivit, se patientia abripi, ex sensu tam longæ expectationis, verbis satis acerbis & mordacibus compellans eum indiscretum. Quid ad hæc Pater? Ne minimum quidem se turbavit hæc audiens in præsentia aliorum obiici à sibi inferiore; sed agnoscens se culpabilem, Frater, inquit, da mihi hanc gratiam ut condones mihi hanc indiscretionem: neque hæc fatus est ut carperet ironica confessione erroris exprobrati: sed demonstratione
seriæ

seriæ consuetudinis, & benevolæ humilitatis, impigræ exercens documentum illud Sapientis: *Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiam.* Non solum Deo reddidit se amabilem P. Antonius se humiliando, sed etiam hominibus, coram quibus quanto plus se dimittebat, tanto plures eum æstimabant, & cum admiratione virtutes ejus deprædicabant: quemadmodum contigit in uno Fratre Domus Professæ Mediolanensis, dum Pater isthic concionibus esset occupatus. Visebat infirmum & animadvertit in quodam genere edulii non optime illi provisum, secundum necessitatem, & morem charitatis Religiosæ: ut erat teneri affectus erga morbis afflictos, non potuit se cohibere, quin in egressu cubiculi obvius adveniienti Infirmario diceret precatoriis verbis; studere niteretur obire suum officium ea diligentia, quam requireret charitas, & meritum quod apud Deum assequi posset. Hæc amica denuntiatio, per id tempus cecidit in terram non multum comparatam ut faceret

N ret

ret fructum. Unde Patri ita respondit, ut ostenderet sibi parum gratam hanc suam sollicitudinem, & ingressus cubiculum ægroti, erupit in quandam excandescentiam dicens: non incumbere Patri eum admonere. Parum illum scire quantum habeat operæ unus Infirmarius. Eum assuetum fuisse in sæculo pro sua commoditate serviri; & cum vix venisset ad religionem adhuc tyro, Zelum sibi sumere ad stimulandum eos ad opus, qui tota vita laborassent. Interea Pater contulerat se ad cubiculum suum, quod contiguum erat ipsi infirmi valetudinario, adeo ut ex uno in aliud esset transitus per simplex ostium, quod tunc erat occlusum; proinde illa & alia, quæ à Fratrem illo sonora satis voce erant prolata, perceptu facilia erant Patri, & potuissent alteri parere indignationem: verum ille ita fuit compunctus, ut in se redeunti visum fuerit, Fratrem querendi justam habere rationem, seque male fecisse eum conturbando. Egredius ergo cubiculo præstolatus est in ambulacro, foras ab ægro prodeuntem, quem

quem ubi præsto habuit in loco illo propatulo, flexis genibus rogavit, condonari sibi culpam, quod molestus ei fuisset: & addidit merito illum dixisse se senem inutilem venisse ad religionem: id enim esse verissimum, uti & carere discretione, & compassione erga alios: imperitum quoque se loqui ut oportet. Oraret Deum pro se. Frater erubuit ad illum actum, nec habuit quod responderet, sed iussit surgere & abire, scitè eruditus tam singulari & salutari documento. Concionatoris partes agens in domo Professa Mediolanensi, ordinarie dicebat sacrum non pro commodo suo, sed templi; & ad beneplacitum Æditui. Quodam mane, quo pro invaletudine debebat sumere nescio quam medicinam, petiit celebrare aliquanto citius; Sacrista autem voluit diceret serius, quod fortasse ita ordinem aliarum missarum difficulter posset immutare: Pater cum omni modestia ei dixit: quæso te compatere magis misello Concionatori; atque hoc dicto abiit: sed paulo post reflectens ad illam exilem speciem impatientiæ, &

existimans se verbis illis deliquisse; quasi saperent vel jactantiam, vel iram; rediit in Sacristiam & genuflexus ante Sacristanum, petiit veniam de renitentia in obediendo, precatusque est sui nullam haberet rationem, nec plus sibi deferret quam bestię, qualem aiebat se esse. Quin imo non voluit selevare prius, quam Sacristanus ostenderet sibi factum satis. Preclara sunt hæc humiliationis specimina; sed magis mirandum, & fortasse non imitabile, quod eo narratum; & exhibuit personę prorsus abiectę. Veniebat Pater Romã ut iret Senam ad concionandum per ætatem, & ob virium debilitatem ab obedientia jussus erat deferri lectica. Mulio partim ob malignitatem vię, partim ob incultos mores, quibus id genus rude hominum assuevit, ad singula momenta excandescebat, & emovebat iram, nunc Deum blasphemans, nunc Patrem diris devovens; quem, ut dicebat, experiretur suorum incommodorum parcum æstimatorem; utpote cujus causa tantum laboris & molestiarum exhauriret. Aliquanto

quanto temporis spatio id tulerat Pater, & nequidquam corripuerat: cum tandem ex aliquo ardore dixit. Quæ hæc impudentia? si alio modo me gestare renuas in aliam lecticam me recipiam, nec deinceps opera tua utar. Hæc dixerat, nec amplius: at vix verba hæc siverat elabi ex ore, mansuetus ille David percussit pectus suum: ob tam levem acrimoniam, usitatam non contra regium paludamentum, sed contra petulantiam tam fordidi, & contemptibilis hominis, statuit se castigare; paulo postquam diversorium subiverant, vadit eum quæsitum, invenit garrientem inter suæ sortis scurras, abiicit se ad ejus pedes, vult eos osculari, petit sibi ignosci, quod importune, inquiebat; eum arguisset, quando compati debuisset. Quo stupore illius gentis inconditæ, facinus hoc insolitum acceptum fuerit, non attinet dicere. Mulio mutatus in alium virum postea se emendavit, paruit ad omnia, quæ Pater voluit, & eum in omni veneratione habuit: cumque Senam advenisset, accessit ad Collegium,

& quæsit, quis esset iste Pater Sanctus? atque ibi, nec non reversus Romanam, retulit Nostris memorabile illud exemplum humilitatis.

Non minor fortasse fuit modestia, qua tulit aliam mortificationem tanto majorem, quanto digniores erant personæ, in quarum præsentia eam passus est. Cum deberet approbari ad audiendas Confessiones, Examinatores tractarunt eum rigidius, quam mens Prælati ferebat. Pater moleste non tulit; sed aliis dolentibus & compatientibus respondit: illos laudabiliter functos officio, sibi que gratiam fecisse, usque erga se urbanitate; interrogasse enim ad minimum decem casus diversos, se autem facile in quinque errasse. Proinde in rigore non debuisse illum censi dignum, qui confessionibus audiendis adhiberetur; ad quas tamen admiserant se cum plena approbatione. Præterea cum in examine quæstiones proposuissent Latine, & ipse per inadvertentiam respondendo in vulgari lingua eos aliquantum offendisset. *Dixerunt: responde Latine.*
Sta;

Statim paruit, & quod vernaculo sermone usus fuisset excusavit, causatus non in advententiam, sed quod senex ingressus Religionem non multum latinitatis sibi comparare potuisset; licet reapse, excusationem everterit: perrexit enim expedite Latine respondere, etiam cum elegantia. Ita gaudebat haberi ignorans, coercendo illum à se tam formidatum appetitum ostentandi se litteratum.

Dum esset Novitius, & legeret ad mensam, sæpe numero de industria errores committebat. Dissimulanter pronuntiabat syllabas natura sua longas, ut breves; & contra: & quandoque legebat periodos tam indistincte, ut videretur non capere sensum. Adhæc in publicis concionibus crebro fatebatur tenuitatem, & lapsus memoriæ suæ parum habilis: idque modo dicendi tam sincero, ut credibile videretur. Multo magis privatim id affectabat: agens enim cum externis sæcularibus, nunquam dabat specimen doctrinæ, ea se pollere, aut quandoque excelluisse, quasi nunquam libros versasset, aut

calamos tractasset. Amabat præ se ferre quamdam ignorantiam, ut videretur subdinde idiota, qui imperitus esset omnium, nec sciret aliquid vel litterarum, vel Mundi, vel perfectionis; imo quandoque ne quatuor quidem verba proferre: quod correxerunt in eo nonnulli Superiores, quando desiderabant, ut quidam viri nobiles ex ejus commercio evaderent Deo & virtuti addicti. Præcipiebant, ut ageret cum illis tam dextrè, quam posset: tum enimvero faciebat id tanta cum gratia, ut animos lucraretur cunctorum. Sicuti fecit nominatim cum Domino Marchione Paulo Torriano, qui fuit Heros magnarum partium, capacitatis, auctoritatis, & ingenii in fastigiis honorum sæcularium: sed multo magis spectatus ob generositatem, qua Deo donavit in Societate filium suum unicum, in quo familiæ spes desinebat. Eo privatus omnibus omne solatium suum collocavit in consuetudine & necessitudine contrahenda & conservanda cum nostris Religiosis, quorum commercio mirifice delectabatur.

Desi-

Desideravit is sibi copiam fieri colloquendi cum P. Antonio Iulio sibi de fama noto. Qui cum in primo congressu, cum assumpta illa siccitate illum accepisset, non respondit Marchionis expectationi: sed postea prævenerat Superioris præmonitione, conversatus est cum illo tam ingeniose, solerter, & sapidè, ut illum summe sibi & Deo conciliaverit, cum notabili profectu in virtute, illius boni Domini, quicum deinde magnum commercium, amicitiae exercuit & præsens, & absens, ut videre fuit in amica mentione, quam Pater in variis suis litteris de illo facit. Eundem successum habuit cum Excellentissimo Domino Marchione de Pianezza exploratore magnarum virtutum, non solum ob doctrinam, prudentiam, sagacitatem, & mentis præstantiam omnibus perspicuam, & in pretio habitam apud Duces Sabaudiae; sed etiam ob exercitationem virtutum magis heroicarum in tali viro principe prorsus admirabilium. In hujus benevolentiam tentavit se insinuare P. Antonius Iulius, cum larva

hujus apparentis simplicitatis, quod humanissimum nobilem non terruit. Agente illo singulari cum humanitate & confidentia, Pater mutua officia reddidit, unde tam arctum amicitiae vinculum ex spiritualium rerum reciproca inter illos dissertatione, inter eos coaluit, ut Marchio illud perpetuum esse voluerit, & Pater vicissim frequentissimis, & affectuosissimis litteris semper aluerit.

Sed resumamus sensa P. Antonii Iulii in materia humilitatis. Non erat illi satis reprehendi, quin imo ambiebat reprehendi de culpa, ubi culpa non erat. Proprietas, quam Divus Gregorius tribuit animabus selectis: Atqui supergrediens istos terminos, inveniebat quod reprehenderetur etiam in rebus, ex quibus laudem merebatur. Supra spectatum est, quanta humilitate simul ac charitate se accommodaret in vacationibus, ad religiosas recreationes Juvenum Scholasticorum condiendas, vitam illis addens suis facetiis & leporibus dignis admiratione, cum communi omnium aedificatione. Nihilomi-
nus

nus in actione tantæ virtutis, quam Græci *εὐτραπέλιαν* vocant, invenit quod displiceret, & in se reprehenderet. Nam in charta, quam postea dedit ut publice corripereetur, posuit hæc verba: *Dedi malum exemplum, & turpe scandalum modo meo agendi, maxime in recreationibus vacationum, in quibus sectatus sum vanam, insulsam, vilem, & indignam complacentiam in exhilaranda communitate, & monstrando me dextrum, & peritum in ea oblectanda. Sunt demissiones, quas commisi nimie levitatis, indecentes personæ provectæ, religiose, & Sacerdoti. Supplico omnibus qui interfuerunt ut condonent mihi defectum malæ adificationis, & caveant sedulo me umquam imitari in malis exemplis quæ ex me scaturientia, toto animo aversor & detestor. Quis non dixisset auditus his verbis, eum multum exorbitasse contra decorum religiosi status? & tamen secundum sententiam optimorum religiosorum, quotquot fuerant præsentès à modestia probati, erant actiones laude & commendatione dignissimæ; & quas appellabat levitates indecentes, poterant*

rant

rant aliquæ ex illis censeri, argutiæ ingenii, concionum simulachra, exercitia linguarum, & similes actiones alienissimæ ab omni indecentia, & prorsus licitæ ad finem moderatæ relaxationis, usitatæ à viris Sanctis; & in eo non condonandæ, ut ipse volebat, quasi mali exempli; sed admirationem meritæ instar actuum consultissimæ & decentissimæ charitatis. Dicit tamen non potest, utrum illi non fuerit suspecta sua intentio, aut perinde ac Iob timuerit omnia opera sua, & voluerit uti suo timore, & eorum credulitate, qui non adfuerant, ut posset sibi acquirere notam imprudentiæ, & fructum humiliationis. Unde merebatur in illo particulariter id argui, cum vituperio illo ironico, quo quidam Provincialis Lusitaniæ prædicabat laudes P. Hieronymi Natalis, dicens: eum esse magnum murmuratorem, quia semper de se ipso mala proferebat, eo usque, ut obligari videretur ad suæ restitutionem famæ. Et merito, si quidem vitia, quæ sibi affricabat, poterant apud eum, qui virum non nosset, mul-

multum illum infamare, & vituperabilem reddere. Non tantum poterat P. Antonius obstringi sibi ad restitutionem famæ, sed etiam honoris, tot erant nomina probrosa vituperii, quibus se deturpabat; nominabat se peripsema, bestiam, jumentum mortuum, & foetidum, & his pejora, quæ hic non exprimuntur, quia veretur calamus prodere excessus humilis linguæ, non usurpatos ex cæremonia spiritali, aut affectatione, sed suggestos ex affectu illo, quo mens & cor plena erant, ut nihil ingenii inventionibus relinqueretur.

Quadam vice exiens petitem eleemosynas cum mantica mendicatoria in humero, una cum socio Novitio oppidò juvene, oneratus furfuribus, dixit per jocum comiti: Tibi ut comptiori datae sunt merces elegantiores; mihi, qui sum animal brutum, dederunt quod in me quadrabat, eleemosynam ex furfuribus. Subinde solebat se indigetare ferrum vilissimum, sed cupidum semel totum candescere, igne amoris divini: conceptus, qui potest illi condonari,
quia

quia revera hoc illi evenit : hausto enim semel illo Sancto igne in corde ejus, materia forti & constante, formatum est vas omnium virtutum consummatissimum.

Quando jam eo sagacitatis devenerat, ut discernere posset, an defectus sui morales haberent propius aliquam speciem virtutis ; incepit indagare an nihil vitii naturalis sibi adhæreret, cujus intuitu vituperio exponi posset? Ex natura non erat tam politus & accuratus in rebus suis extimis : res proclivis iis, qui multum intra se occupantur. Unde partim ex innata propensione, partim quia erat assuetus curam earum rerum relinquere illi, qui sibi serviebat; apparebat non ita nitidus, & compositus in suo cubiculo, vestitu, & similibus, quæ in usu sunt quotidiano. De hac incuria sæpe audiebatur se accusare publice, & privatim verbis, quæ proderent magnum hujus imperfectionis sensum, quasi in eo magna culpa lateret; donec tandem ex lumine cælitus illapso, cœpit habere quandam cupiditatem apparendi vilis & defectuofus:
facta

facta enim reflexione, dubium illi sub-
biit, an qui videbantur in se defectus, es-
sent actus virtutis. Atque ideo verrere
cubiculum, efferre sordes, & ejusmo-
di alias atque alias actiones assumere,
quæ habentur viles; differebat facere
in tempus, quo cerneretur à nostris &
sæcularibus. Alias faciebat quæ vide-
bantur paulum diversæ ab usu commu-
ni: Benedicebat quandoque mensæ le-
gendo in suo diurnali, portabat in sinu
clepsydram arenariam, quando publi-
ce concionandum illi erat in Ecclesia;
metiebatur ad illam in conspectu om-
nium suas preces & actiones. Gestabat
secum libros visibiles, & volumina
manuscripta in templum, & alia loca
exposita; ut se occuparet interim non
inutiliter, quo expectandum erat. Hæc
& similia actitabat, quæ non nullis vi-
deri possent quidpiam singularitatis sa-
pere: & suavis iis abstinere, parum
admodum se emendavit. Cave tamen
hoc vitio vertas, & tribuas incuriæ,
quasi flocci faceret aliena consilia, aut
monita, quæ tantopere ambiebat, &
æstimabat; vel languori voluntatis in
se

se emendando : cum in emendatione aliarum rerum fuerit generosissimus & summè deliberatus : vel inadvententiæ, ut quidam opinabantur, quia fuit deprehensus in se advertere, & notare res minimas observantiæ, & studiose in ea intendere, quæ videbantur ei casu excidere : superest ergo ut dicatur illud, quod quidam postliminio sapienter judicarunt, ultra exercitium aliarum virtutum, quibus velificabantur tales actiones, pullulasse hæc ex occulta radice summi affectus erga humilitatem, & ex cupiditate videndi se annihilatum & redargutum : quæ quando alte est in corde Sanctorum plantata, semper parit actiones, quæ primo aspectu habent quid reprehensibile & singulare.

Verum enim vero quantum quærebat reprehendi & carpi, tantum semper adnitebatur alios laudare, & bene loqui de iis cum affectu, & signis sinceræ lætitiæ, procul ab omni fictione & simulatione. Atque ita ex pretio, in quo aliquos habebat, excurrebat in tantas eorum laudes; ut, nisi provenissent

sent

sent ex sinceritate cordis vere humilis, potuissent videri excessus blandientis immodicè adulationis: equidem contigit eum non formidasse nominare in pulpito, cum insigni commendatione personas quidem laude dignas, attamen adhuc viventes. Si quisquam ederet quodpiam indicium ingenii, talenti, aut probitatis, quod alteri non videbatur nisi vulgare, & ordinarium: Ejus judicio erat tanto illustrius, quanto ipse de se præ aliis abiectius sentiebat. Hinc fuit aliquoties auditus multum deprædicasse res in aliis non animadversas, aut laudari insuetas. Nec solum encomiastem se faciebat aliorum ex proprio sensu, sed alia industria utebatur humilitatis simul & charitatis. Si persentisceret, quod quandoque bene loquebatur coram quopiam, cui non optime conveniebat cum persona laudata: significabat prudenter in quam bona opinione esset apud alium, eo utens artificio, ad majorem inter illos duos affectum conciliandum dilectionis, & conjunctionis: & ut demonstraret, quanti

O

am-

ambos faceret. Hoc exercitium cordi habebat in primis, quo semper esset in opere edomandi tantopere ab eo formidatam & continenter oppugnatam, demumque debellatam passionem desiderii, quo concupisceret in quapiam re præcellere aliis, & dignus præconio videri.

Nec solum verbis, sed insuper in omni modo operandi, & conversandi, volebat videri, qualem se judicabat; id est postremum omnium; quia agebat cum unoquoque, etsi ætate & conditione illo inferior esset, summo cum respectu & veneratione, perinde ac si illi deberet primas deferre. Neque tantum cedebat locum omnibus, eo se habendi modo, ut appareret esse reverentiam non cæremoniam: sed sibi præripiebat semper deterrimum & ultimum, cum certa quadam animi libertate, quasi hoc absolutè ita fieri oporteret; etiam in casu, quo peregrè adveniens hospes esset, aut Concionator. Idque moris habebat facere tanta cum resolutione, ut vix reperiretur quispiam, quamvis inferior, qui aude-

auderet cum illo contendere. Quod si quandoque illi obveniret contentio ex conflictu humilitatis, quæ unicè est laudabilis inter Religiosos; non fatiscabat animo, nec deserebat, quantum posset, suam defensionem. Ita gratiosa fuit concertatio, quæ illi evenit Alexandria, quando illâc transibat, ut pergeret ultima vice Genuam, cum Patre, qui eum comitabatur per viam; à quo cum non potuisset obtinere, ut occuparet primum locum lecticæ, qua Superiores ob debilitatem, qua laborabat mittendum putarant; cogitavit sibi prævalendum interventu majoris auctoritatis, & prius quam atrio excederet, traxit P. Rectorem seorsim, quasi haberet quid gravioris momenti in aurem ei infusurrandum, & omnibus ingenii sui viribus usus est, ut litem suam evinceret, adductis mille rationibus, & precibus, ut præciperet Socio Patri, ex intuitu quod esset se senior professione Religionis, sederet in loco honoratiori. Negotiatio hæc non fuit tam occulta, quin in vultu se proderet, & ex modo agendi.

demisso circumstantibus, quibus hoc probatum fuit; & socio, si non ob aliam causam, saltem ob charitatis meritum imperatum est, ut obsequeretur, ne cum afflictione P. Antonius Iulius iter ingrederetur. Ita consolatus in viam se dedit. In hac, & in omni alia occasione, visus est assidue se gerere, tanta cum submissione, & contractione, quantam posset præferre pauper & inops mendicabulum, in domum de gratia admissum. Semper monstrabat in moribus & vestibus, tam modestum & humile de se iudicium, quam poterat, in gestibus & compositione corporis atque in modo agendi; adeo ut qui eum sibi familiarem habuissent in sæculari vita, vix eum cognoscerent, & in summam tantæ mutationis admirationem raperentur. Hoc usu venit Excellentissimo Domino Comiti Galeatio Trotti, Præfecto militiæ generali suæ Majestatis Catholicæ, in statu Mediolanensi, cui Pater probe notus fuerat, & ex usu, & consuetudine probatus, quando fungebatur officio Legati Reipublicæ in aula Hispa-

pa.

panica. Cum essent ambo Alexandriae
in patria Comitum, consultum censuit
Superior, ut eum Pater honoris gratia
iret salutatum. Ivit, & prudens ille
Princeps contemplatus tam humilem,
modestum & cum aspectu tam diverso
ab antiquo, totum compositum, &
spirantem auram vitæ prorsus religio-
sæ, (ut retulit Pater, qui erat illi so-
cius) postquam illum benigne accepis-
set, iussissetque sedere, totus in tene-
ritudinem abiit, & ex motu intimo la-
crymas continere non potuit, ac dixit;
quod ei sanctam illam sortem sanctè
invideret. Ita comparuit non vilis ut
ambiverat, sed pretiosus, & venera-
bilis ob ornamentum non affectatæ,
at sinceræ humilitatis.

C A P V T IX.

*Humilitas P. Antonii Iulii exercita in
munere concionandi.*

VIta religiosa P. Antonii Iulii fuit
quasi tota impensa Ministerio
Evangelicæ prædicationis. Etenim ex-